การจัดตั้งห้องสมุดในการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ของ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สรุปและรวบรวมโดย
จุฑามาศ มงคลพิทักษ์สุข*

หน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์แบบ นอกจากการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ แล้ว ยังต้องปฏิบัติหน้าที่หลัก 4 อย่าง คือ งานสอน งานวิจัย งานทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชน จึงจะถือว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนตามหลักการของการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา

การให้บริการทางวิชาการมีหลายวิธีการตั้งแต่การให้บริการแบบให้เปล่า โดยมหาวิทยาลัยสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ การจัดตั้งคณะบุคคลประสานงานการให้บริการแก่ชุมชน การเผยแพร่ความรู้ การเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ขอความช่วยเหลือ

จากข้อเขียนของ รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ เรื่อง "งานบริการชุมชน: บทบาทที่สามของมหาวิทยาลัย" ซึ่งตีพิมพ์ในเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เรื่อง "สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง : ภารกิจใหม่ในแผน 7" ได้สรุปลักษณะงานของบริการชุมชนออกเป็น 4 ลักษณะใหญ่คือ

1. การเผยแพร่ความรู้ เป็นการให้ความรู้แก่คนภายนอกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ การบรรยาย อภิปรายต่าง ๆ การจัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่ การออกไปชนบทหมู่บ้านและชุมชนนอกโรงเรียน เป็นต้น

---

*บรรณารักษ์ชำนาญการ 6 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรมและบริการชุมชน สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. การให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ เป็นการให้ความรู้ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยไปช่วยแก้ปัญหาของชุมชน รวมทั้งการให้บริการด้านวิจัย

3. การร่วมมือในการแก้ปัญหาชุมชน

4. การปรับปรุงสมรรถภาพของบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ เป็นการฝึกอบรม สัมมนา จัดประชุมต่าง ๆ

การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้จัดดำเนินงานในหลายรูปแบบ อาทิ การฝึกงานด้านห้องสมุดให้แก่นิสิต นักศึกษาและบุคลากรของสถาบัน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน แนะนำให้คำปรึกษารวมทั้งช่วยปรับปรุงในการจัดห้องสมุดและหนังสือให้แก่ห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ที่ขอรับความช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปของการแสดงหุ่น การเล่านิทาน เล่าเรื่องประกอบหนังสือ เป็นต้น และการจัดห้องสมุดที่สมบูรณ์แบบให้แก่ชุมชนและโรงเรียนในชนบทที่ยากจนและขอความช่วยเหลือ ซึ่งประการสุดท้ายนี้มีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาเพื่อเป็นข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ความพร้อมในด้านการอ่านของนักเรียนและชุมชน ความพร้อมของโรงเรียนหรือชุมชนในการจัดหาสถานที่ตั้งห้องสมุด ความต้องการของคณะครู นักเรียน หรือชุมชนนั้น ๆ การจัดครูผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดในฐานะครูบรรณารักษ์เพื่อให้ห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า มีผู้รับผิดชอบดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ถาวรต่อไป

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะการให้ความช่วยเหลือปรับปรุงและจัดตั้งห้องสมุดให้แก่ชุมชนที่มีความต้องการและขอรับความช่วยเหลือมายังสำนักหอสมุดกลางฯ เท่าที่มีหลักฐานปรากฏ

ปี พ.ศ. 2526 จัดตั้งห้องสมุดหมู่บ้านแม่ตะไคร้ ตำบลทาเหนือ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

เป็นห้องสมุดที่สำนักหอสมุดกลางฯ ช่วยเหลือจัดตั้งขึ้น ณ วัดแม่ตะไคร้ ตาม "โครงการปลูกฝังคุณธรรม" ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ประชากรผู้ใช้ห้องสมุดเป็นพระสงฆ์ ชาวบ้านของชุมชนหมู่บ้านแม่ตะไคร้ และเจ้าหน้าที่ของวนอุทยานแม่ตะไคร้

การจัดตั้งห้องสมุดครั้งนี้มีการบันทึกเทปโทรทัศน์การปฏิบัติงานเพื่อเผยแพร่งานดังกล่าวด้วย

การติดตามและประเมินผล ขณะนี้มีการย้ายห้องสมุดจากวัดแม่ตะไคร้ไปยังโรงเรียนบ้านแม่ตะไคร้ ซึ่งสำนักหอสมุดกลางฯ จะได้ทำการติดตามประเมินผลและพัฒนาต่อไปตามโครงการ

จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ พ.ศ.2535

ปี พ.ศ. 2527 จัดตั้งห้องสมุดสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ท่านเจ้าคุณพระเทพวิสุทธิเมธี (ท่านพุทธทาสภิกขุ) ได้ดำริให้จัดห้องสมุดสวนโมกขพลาราม เพื่อประโยชน์แก่ผู้สนใจในการศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่พุทธศาสนาทั้งแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ท่านอุบาสิกาคุณรัญจวน อินทรกำแหง ได้ทราบว่ามหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยที่มีนโยบายที่จะช่วยสร้างสรรค์สังคมและให้บริการแก่ชุมชนจึงขอความอนุเคราะห์ในการจัดห้องสมุดสวนโมกขพลาราม โดยขอให้มหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดบุคลากรช่วยดำเนินการจัดห้องสมุด สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยการอนุมัติของมหาวิทยาลัยจึงได้จัดคณะทำงานเพื่อช่วยในการจัดตั้งห้องสมุดสวนโมกขพลาราม

การติดตามและประเมินผล คณะทำงานของห้องสมุด ได้ติดตามสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุดจากพระภิกษุผู้ดูแลอย่างสม่ำเสมอ และถ้ามีโอกาสเดินทางไปในเส้นทางดังกล่าว ก็ได้ช่วยตรวจสอบการจัดหนังสือที่ห้องสมุดได้รับเพิ่มเติม

ปี พ.ศ. 2530 จัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนบ้านห้วยศาลา (โรงเรียนระดับประถมศึกษา) ห้องสมุดในพื้นที่ปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม ตำบลท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

โครงการหลวง เป็นโครงการส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้งบประมาณจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และการสนับสนุนจากมิตรประเทศและได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ โดย ม.จ.ภีศเดช รัชนี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ เหตุที่ทรงมีพระราชดำริ เนื่องจากในอดีตมีชนเผ่าต่าง ๆ มาอาศัยอยู่ตามชายแดนไทย โดยเฉพาะทางภาคเหนือ ซึ่งมีภูมิประเทศซับซ้อนเป็นป่าเขา อุดมด้วยพืชพันธุ์แหล่งน้ำ ยากแก่การสกัดกั้นผู้ที่หนีร้อนมาพึ่งเย็น ปัญหาต่าง ๆ เริ่มเกิดขึ้นตามมา จะเห็นได้จากพระราชดำรัสที่ว่า **"...ที่มีโครงการนี้จุดประสงค์อย่างหนึ่งคือ มนุษยธรรม อีกอย่างหนึ่งเป็นเรื่องช่วยในทางที่ทุกคนเห็นว่าควรช่วยเพราะเป็นปัญหาใหญ่ คือ ปัญหายาเสพติด ถ้าสามารถช่วยชาวเขาให้ปลูกพืชที่เป็นประโยชน์ได้บ้าง เขาจะเลิกปลูกฝิ่น ทำให้นโยบายการระงับการปราบปรามการสูบฝิ่น ค้าฝิ่นได้ผลดี ผลอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญมาก คือ ชาวเขาเป็นผู้ที่ทำการเพาะปลูก อาจจะทำให้บ้านเมืองเราไปสู่หายนะได้โดยถางป่าและปลูกพืชด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง ถ้าพวกเราทุกคนไปช่วยเขาก็เท่ากับช่วยบ้านเมืองให้มีความดี อยู่ดีกินดีและปลอดภัยได้อีกทั้งประเทศ ถ้าสามารถทำโครงการนี้ให้สำเร็จให้ชาวเขาอยู่เป็นหลักแหล่ง**

และสนับสนุนนโยบายที่จะรักษาป่า รักษาดิน ให้เป็นประโยชน์ต่อไป ประโยชน์อันนี้จะยั่งยืนมาก..."

หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลและจัดบริการห้องสมุดในพื้นที่ปฏิบัติงานของโครงการหลวง คือ ฝ่ายพัฒนาการศึกษาและสังคม โครงการหลวง ซึ่งดำเนินการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ให้แก่โรงเรียนในเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของโครงการหลวง เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจด้านภาษาไทย เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัยและหน้าที่พลเมือง ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมไทยแก่ชาวเขา เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน การดำเนินงานจะกระทำ 3 ขั้นตอนคือ

ระยะแรก เน้นการส่งเสริม ให้เห็นคุณค่าของการศึกษาด้วยกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

ระยะที่สอง เริ่มเมื่อการส่งเสริมการอ่านได้ผลจึงสนับสนุนให้มีการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยจัดสร้างมุมอ่านหนังสือ

ระยะที่สาม เป็นระยะสุดท้าย โดยรณรงค์จัดหาทุนเพื่อจัดตั้งห้องสมุดประจำโรงเรียน ให้แก่โรงเรียนที่มีความพร้อม มีครูที่จะรับผิดชอบห้องสมุดในบทบาทของครูบรรณารักษ์ สถานที่ที่จะจัดเป็นห้องสมุดและความกระตือรือร้นของนักเรียนในด้านนิสัยรักการอ่าน

ปี พ.ศ. 2530 ฝ่ายพัฒนาการศึกษาและสังคมฯ รณรงค์จัดหาทุนเพื่อจัดตั้งห้องสมุดประจำโรงเรียนในชุมชนชาวเขารวม 5 แห่ง ซึ่งหัวหน้าฝ่ายพัฒนาการศึกษาและสังคมฯ ได้ติดต่อขอรับความช่วยเหลือในการจัดทำห้องสมุดดังกล่าว 1 แห่ง ครั้งแรกเป็นไปในรูปของอาสาสมัครจากบุคลากรของสำนักหอสมุดกลางฯ สำหรับทุนทรัพย์ที่ใช้ดำเนินการจัดห้องสมุด 1 แห่ง ประมาณ 20,000 บาท เป็นค่าหนังสือ วัสดุเสริมการศึกษาและค่าใช้จ่ายในการจัดตกแต่งห้องสมุด

การดำเนินงาน ใช้วิธีการขอรับบริจาคทั้งทุนทรัพย์ หนังสือ สิ่งของเครื่องใช้ตลอดจนอุปกรณ์กีฬาต่าง ๆ และหนังสือบางส่วนได้จากการจัดซื้อโดยทุนทรัพย์ที่มีผู้บริจาค คณะทำงานจากสำนักหอสมุดกลางฯ ได้จัดทำบัญชีทะเบียนวัสดุอุปกรณ์ และหนังสือ มีมูลค่าประมาณ 20,900 บาท ได้หนังสือที่จัดซื้อใหม่ จำนวน 290 ชื่อเรื่อง 408 เล่ม หนังสือส่วนใหญ่เป็นหนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา ประเภทสารคดี ความรู้ทั่วไป แบบเรียน นิทาน การ์ตูน หนังสืออ้างอิง โดยจัดหมวดหมู่ในระบบทศนิยมดิวอี้ และทำบัตรรายการอย่างง่าย นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนการสอน และมอบทุนทรัพย์ที่เหลืออยู่ 5,000 บาทให้เป็นทุนการศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (สปจ.) เป็นผู้รับมอบห้องสมุดเพื่อจัดดำเนินการต่อไป

การติดตามและประเมินผล ได้จากรายงานผลของฝ่ายพัฒนาการศึกษาและสังคมฯ และจากการติดตามผลของสำนักหอสมุดกลางฯ เมื่อวันที่ 16-17 พฤศจิกายน 2532 สรุปได้ดังนี้

1. **การดำเนินงานห้องสมุด** คณะครูของโรงเรียนและโรงเรียนในกลุ่มชายแดนพัฒนาขอยืมหนังสือหมุนเวียนให้นักเรียนใช้ในแต่ละโรงเรียนเป็นเวลา 1-2 สัปดาห์ มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด มอบหมายข้อคำถามและปัญหาต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบจากหนังสือในห้องสมุด จัดอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนการสอนเป็นมุมห้องสื่อภายในห้องสมุด และจัดสมุดเซ็นยืมเพื่อให้คณะครูได้ขอยืมไปใช้ประกอบการเรียน การสอน และได้รับทราบว่า ทางโรงเรียนได้รับรางวัลเกียรติบัตรการจัดกิจกรรมห้องสมุดดีเด่นในปี พ.ศ.2531 แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ขณะนี้จำนวนอาคารของโรงเรียนไม่เพียงพอ โรงเรียนจึงนำห้องปฐมพยาบาลจัดไว้ส่วนหนึ่งในห้องสมุด ทำให้พื้นที่ของห้องสมุดแคบลงไปกว่าเดิม ทางโรงเรียนคาดว่า เมื่อได้อาคารใหม่เพิ่มเติมก็จะทำให้ห้องสมุดขยายพื้นที่ได้จำนวนเท่าเดิม

การไปติดตามผล สำนักหอสมุดกลางฯ ได้นำหนังสือไปให้เพิ่มเติมรวมทั้งจัดมุม ม.ร. เพื่อไว้ตำราพื้นฐานและเอกสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อให้คณะครูได้ใช้ประโยชน์

2. **ทุนการศึกษา** จำนวน 5,000 บาท โรงเรียนเสนอโครงการเพื่อพิจารณาใช้เงินให้เป็นประโยชน์แก่นักเรียนในกิจกรรม

- โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน
- โครงการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนเพื่อจำหน่ายแก่นักเรียนในราคาทุน
- โครงการจัดทำไม้กวาดเพื่อนำรายได้จัดซื้ออุปกรณ์กีฬา
- โครงการจัดซ่อมจักรยานเก่า ช่วยเหลือนักเรียนที่เดินทางไปเรียนต่อโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล
- โครงการทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เรียนดี มีความประพฤติดีแต่ยากจน

การไปติดตามผล สำนักหอสมุดกลางฯ รวบรวมเงินที่ได้รับบริจาคเพื่อมอบเป็นทุนการศึกษาเพิ่มเติมอีก 3,000 บาท

ปี พ.ศ. 2531 จัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนแก่งบัวคำ ตำบลสวนเมี่ยง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก (โรงเรียนระดับประถมศึกษา)

โรงเรียนบ้านแก่งบัวคำ ทำหนังสือขอความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในการช่วยจัดทำห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งมหาวิทยาลัยอนุมัติให้สำนักหอสมุดกลางฯ ดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในชนบท
2. พัฒนาสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา การเรียนการสอน การอ่านและการค้นคว้า
3. ให้นักเรียน ครู และชาวบ้าน ได้มีโอกาสอ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์

การดำเนินงาน

1. รวบรวมข้อมูล วางแผนดำเนินการ
2. รณรงค์หาทุนทั้งทุนทรัพย์และขอรับบริจาคหนังสือ อุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์กีฬา และเสื้อผ้า
3. จัดซื้อหนังสือสำหรับเด็ก อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์กีฬา
4. ดำเนินการจัดหมวดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ
5. จัดห้องสมุดและส่งมอบแก่ทางโรงเรียน

การติดตามประเมินผล

คณะทำงานจัดส่งบัตรรายการครบชุดและคู่มือการใช้ห้องสมุดให้ห้องสมุด และห้องสมุดโรงเรียนบ้านแก่งบัวคำแจ้งให้ทราบว่า ห้องสมุดได้รับรางวัลห้องสมุดดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2532

ปี พ.ศ. 2532 จัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 2 ในพื้นที่ปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ (โรงเรียนระดับประถมศึกษา)

นับเป็นครั้งที่ 2 ที่สำนักหอสมุดกลางฯ พิจารณารับจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ปฏิบัติงานของโครงการหลวง ระหว่างวันที่ 14-16 พฤศจิกายน 2532 ครั้งนี้มีการเตรียมพร้อมมากขึ้น ตั้งแต่การขอรับบริจาคจนถึงการเตรียมกลุ่มกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุด

การดำเนินงาน

1. วางแผนการดำเนินงาน
2. รณรงค์หาทุนโดยการขอรับบริจาคทั้งทุนทรัพย์ หนังสือ สิ่งของ เครื่องใช้ อุปกรณ์การศึกษา กีฬา เสื้อผ้า เครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับโครงการอาหารกลางวัน
3. จัดซื้อหนังสือสำหรับเด็ก อุปกรณ์ส่งเสริมการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด จัดทำกล่องใส่เอกสาร-จุลสาร ตู้บัตรรายการ 4 ลิ้นชัก
4. ดำเนินการลงทะเบียนหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดหมวดหมู่หนังสือด้วยระบบทศนิยมดิวอี้ ทำบัตรรายการอย่างง่ายเฉพาะบัตรผู้แต่งและบัตรชื่อเรื่อง จัดเรียงเข้าลิ้นชัก ตู้บัตรรายการและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานห้องสมุด
5. เดินทางไปจัดตั้งห้องสมุด จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และส่งมอบห้องสมุดแก่ สปจ. จังหวัดเชียงใหม่

รวมหนังสือ เอกสารประเภทต่าง ๆ ทั้งที่จัดซื้อใหม่ และได้รับบริจาค 1,780 เล่ม อุปกรณ์ส่งเสริมการศึกษา อุปกรณ์กีฬา วัสดุอุปกรณ์ประจำห้องสมุด เครื่องอุปโภค บริโภค รวมมูลค่าทั้งหมดประมาณ 30,000 บาท และมอบเงินสำหรับซื้อพลาสติกกันฝนปิดเป็นกันสาดรอบห้องสมุด จำนวน 1,000 บาท

การติดตามประเมินผล ยังไม่มีการติดตามผลการจัดห้องสมุด นักเรียนเห็นคุณค่าของทันตอนามัยมากขึ้น จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนจึงทำหนังสือขอรับบริจาคแปรงสีฟัน ยาสีฟันเพิ่มเติม คณะทำงานจึงประสานงานให้ติดต่อโดยตรงกับบริษัทผู้ผลิตซึ่งบริจาคเพื่อร่วมกิจกรรมครั้งนี้

ปี พ.ศ. 2533 แนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนวัดไผ่ตัน เขตพญาไท ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขต กทม. (โรงเรียนระดับประถมศึกษา)

โรงเรียนวัดไผ่ตัน ได้ขอความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในการแนะนำช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา มหาวิทยาลัยอนุมัติให้สำนักหอสมุดกลางฯ จัดส่งคณะทำงานช่วยเหลือในด้านการจัดแผนผังห้องสมุด แนะนำการแยกประเภทหนังสือ การลงทะเบียน การจัดหมู่หนังสือ ทำบัตรรายการ การจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมการอ่านสำหรับเด็ก

ปี พ.ศ. 2534

1. แนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (4 เมษายน - 9 พฤษภาคม 2534)
2. แนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงห้องสมุด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (15 เมษายน - 30 พฤษภาคม 2534)
3. จัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนบ้านสะโงะ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา (ช่วงเดือนพฤศจิกายน 2534)

เอกสารประกอบการเรียบเรียง

ทัศนีย์ ศรีมงคล และคนอื่น ๆ "รายงานผลการปฏิบัติงาน ฝ่ายพัฒนาการศึกษาและสังคม โครงการหลวง ธันวาคม 2525-ธันวาคม 2532." รายงานในที่ประชุมโครงการหลวง วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2533 ณ ห้องประชุมสำนักงานเกษตรภาคเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (อัดสำเนา)

รามคำแหง, มหาวิทยาลัย. คณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งสถาบันการศึกษาต่อเนื่อง. "เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง : ภารกิจใหม่ในแผน 7." วันที่ 2 กรกฎาคม 2534 ณ ห้องประชุมชั้น 2 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (อัดสำเนา)

เรวดี เรืองประพันธ์. "ห้องสมุดสวนโมกข์ฯ." ข่าวสารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง 7 (1) (พฤษภาคม-กรกฎาคม 2527): 15-19.

อัญชลี ภูมิดิษฐ์. "การจัดตั้งห้องสมุดโครงการหลวงโรงเรียนบ้านห้วยศาลา ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม จังหวัดเชียงใหม่." ข่าวสารสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง 10 (2) (4) (กุมภาพันธ์-เมษายน 2531): 44-59.

การสอบถามจากคณะทำงานผู้เกี่ยวข้อง